

Bin Ladnova usmrtitev v podobah Činar Šah Prevedel Miha Marek

Fotografski esej ponazarja politiko manjkajočih podob, ki izginejo iz javne rabe, in analizira umetničino knjigo *Bin Laden Situation Room*. Knjiga je odziv na fotografijo, ki jo je 2. maja 2011 v času bin Ladнове usmrtitve objavila ameriška vlada. Podoba, ki jo je posnel uradni fotograf Bele hiše Pete Souza, prikazuje predsednika Baracka Obama in njegovo ekipo za nacionalno varnost, medtem ko opazujejo usmrtitev Osame bin Ladna, vodje militantne islamske organizacije Al Kaida. Razen te podobe ameriška vlada ni izdala nobenega drugega vizualnega dokaza tega dogodka. Esej raziskuje vojne strategije utišanja vizualnosti in s tem nadzora javnega mnenja. Fotografija, ki se ponaša s tem, da reprezentira in razkriva zgodovinske trenutke, tu popolnoma odpove. Knjiga *Bin Laden Situation Room* si prizadeva iskati to, česar podoba ne pokaže. Esej preišče vidnost in nevidnost referenčnih okvirjev ter moč videti in ne videti.

Ključne besede: Bin Laden, situation room, fotografija, foto knjiga, manjkajoče podobe

Zmota paralakse: estetika cenzuriranja podobe Ronnie Close Prevedel Miha Marek

Zmota paralakse (The Parallax Error) je zbirka najdenih fotografskih podob, napaberkovanih iz dobro znanih umetnostnozgodovinskih publikacij v knjigarnah po Kairu med letoma 2012 in 2014. Serija prikazuje oblike in sloge cenzure, ki so ji bile podvržene izvirne slike, preden so jih spustili v javno distribucijo in prodajo. Med obdelanimi podobami lahko najdemo nekatere izmed vodilnih figur iz

kanona zahodne fotografske zgodovine, saj so tudi ta cenjena fotografska dela vstopila v postopke državne cenzure. Ti vključujejo ročno retuširanje vsake od fotografij, vsake knjižne izdaje, da bi prikrili polni erotični učinek objekta poželenja, se pravi delov človeškega telesa. Položaj fotografije v Egiptu in večini arabskega sveta je precej vprašljiv, saj ga oblikujejo vizualne formacije orientalizma, ki je posledica vpliva evropskih kolonialnih imperijev v tej regiji. Arhivski projekt preučuje presečišče vizualnih kultur, skritih za vrsto fotografskih podob, ki so jih spremenili s posegi cenzure v Egiptu. S tem začrta okvir tega, kako predelane fotografske podobe nalagajo partikularne pomene izvirnim fotografijam, pa tudi potencialno vrednost tovrstnih ikonoklastičnih posegov, če jo sploh imajo. *Zmota paralakse* raziskuje politični in estetski status objekta podobe v transformaciji iz izvirne fotografije v cenzurirano podobo. Sledovi črnila in barv na površini fotografije ustvarjajo napetost med posegom cenzure in vplivom, ki ga ima ta na izvirnik. Hibridne podobe so politična podlaga za ponovni premislek o srečevanju vizualnih kultur v današnjem prepletenem in vse bolj globaliziranem svetu podob.

Ključne besede: estetika, cenzura, ikonoklazem, podobe, reprezentacija

Foto krog: Kratka zgodovina Nepalske knjižnice slik Alisha Sett Prevedel Jaka Andrej Vojevec

Gre za kratek pregled zgodovine Nepalske knjižnice slik (NKS), prvega nepalskega široko zastavljenega digitalnega fotografskega arhiva, kjer so v manj kot desetletju zbrali prek 50.000 fotografij. Tovrstne ustanove so zelo redke. To je javno dostopen katalogiziran vir slikovnega gradiva, ki vsebuje na ducate zasebnih družinskih zbirk, zgodovinskih in vsakdanjih dogodkov, ki so jih skozi desetletja

zabeležili fotoreporterji, ter portretov posnetih v fotografskih studiih po vsej deželi. Esej kaže prednosti, obseg in potencial takšnega skupnostnega arhiva. Njegov ustanovitelj in upravljavec je Foto krog, katmandujska fotografska platforma, ki prek NKS objavlja knjige, pripravlja razstave v muzejih in drugih javnih krajih po vsem Nepalu, s svojimi zbirkami pa gostuje tudi v mednarodnem prostoru. Avtorica v eseju z vrsto intervjujev sledi izvorom in vplivu NKS ter razkriva ne le transformativno moč njihovih metod javnega angažmaja, temveč tudi poglobljeno skrb za vizualno kulturo, ki jo gojijo prostovoljci, posebej tisti iz vrst fotografov, ki delujejo kot ljubiteljski arhivarji.

Ključne besede: arhiv, Nepal, javna zgodovina, ustna zgodovina, Katmandu

Od poceni filmov do muzejskih zbirk Pomen avtorja za Magnumov arhiv: arhiviranje Invazije 68 Josefa Koudelke Marija Skočir

Prispevek je osnovan na vpogledu v delovne procese pariške pisarne agencije Magnum Photos. Teoretski okvir uvaja modernistični model pojmovanja avtorja, ki mu ustreza Magnumov fotograf, kar temelji na specifičnih zgodovinskih okoliščinah nastanka in načinih delovanja agencije. Pojem avtorja kot heroičnega posameznika z edinstveno fotografsko kariero in biografijo je v vzajemnem odnosu s t. i. »mitom«, ki ga agencija, kot je pokazala tudi najnovejša študija Magnumove zgodovine, vzdržuje vseh sedem desetletij svojega obstoja. Ta mit ne obstaja brez »avtorja«, agencija pa ne obstaja brez »mita«, zato ne »smrt avtorja« v Barthesovem smislu niti njegova nadomestitev z »avtorsko funkcijo« po Foucaultu nista mogoči. Avtor, ki nosi izključne odločitve o produkciji, distribuciji, uporabi in arhiviranju svojih fotografij, vpliva na vse procese delovanja agencije.

To postane manj dvoumno pri vprašanju pomena Magnumovega arhiva, za katerega je mogoče trditi, da ima širši pomen za družbeno zgodovino. Prakso arhiviranja opisujemo na primeru fotografske serije Josefa Koudelke *Invazija 68*, ki prav s svojo nekonvencionalnostjo kaže izzive arhiviranja in pojasnjuje avtorjeve izvirne rešitve.

Ključne besede: Magnum Photos, fotograf kot avtor, Invazija 68 Josefa Koudelke, »analogue recovery«, kontaktna kopija

Kabinet trenutkov: zbiranje in razstavljanje vizualnih vsebin z aplikacije WeChat Michelle Proksell in Gabriele de Seta Prevedel Jaka Andrej Vojevec

Arhiv *Chinternet* je zbirka več deset tisoč digitalnih slik vsakodnevne rabe kitajske aplikacije družabnih sporočil WeChat, ki jih je umetnica Michelle Proksell zbirala več let. Te slike izvirajo iz javnih računov WeChat, ki jih Michelle poišče z lokacijsko funkcijo aplikacije People Nearby. Z rednim raziskovanjem profilov družbenih medijev posameznikov v polmeru enega kilometra od njene geografske lokacije, je Michelle zbrala vizualne vsebine, ki jih delijo uporabniki WeChat-a v več kitajskih mestih in desetih državah po vsem svetu. Slike, ki so bile zbrane v arhivu *Chinternet*, od filtriranih selfijev do krasnih grafik in ponavljajočih se tematik vsakodnevne fotografije z novimi žanri postdigitalne estetike, ponujajo dragocene in intimne vpoglede v vsakdanje življenje kitajskih uporabnikov digitalnih medijev. Ta esej predstavi Michellino zbirko in različne raziskovalne projekte in umetnine, s pomočjo katerih sta avtorja uporabila arhiv ter razpravlja o potencialih dela z vizualnimi vsebinami in o nevarnostih apropiiranja najdenih slik v času vseprisotne fotografije.

Ključne besede: arhivi, Kitajska, najdene podobe, vsakodnevna fotografija, WeChat

Ivan Petrović, fotograf, arhivar in umetnik Intervju z Ivanom Petrovićem Miha Colner

Ivan Petrović (1973) že 20 let deluje v svetu fotografije in umetnosti kot raziskovalec, ustvarjalec in zbiralec. Od leta 1997 redno ustvarja in objavlja fotografske projekte, ki odsevajo duh prostora in časa, v katerem so nastali. V delih uporablja dokumentarne pristope in skoraj študijske principe.

Leta 2011 je s fotografom Mihailom Vasiljevićem ustanovil para-institucijo Center za fotografijo (CEF), ki se ukvarja z iskanjem, ohranjanjem, zbiranjem in analiziranjem lokalnega fotografskega gradiva iz nedavne zgodovine, čeprav nima prostorov, infrastrukture in sredstev za opravljanje dejavnosti. V preteklih desetih letih je Petrović tudi lastno avtorsko prakso premaknil onkraj zgolj umetniškega izraza, saj se fenomenov fotografije vselej loteva z analitično-teoretskega stališča. Pri tem ga zanima narava fotografske podobe ter njena vloga v družbi in zgodovinopisju. V tem duhu so nastajali dolgoročni projekti, kot so *Dokumenti* (1997–2008), *Slike* (2002–), *Portfolio Beograd* (2015–) in najnovejša filmska produkcija. Pogovor z Ivanom Petrovićem je potekal 1. septembra 2017 v Beogradu. Pogovarjala sva se o vlogi fotografije v dominantni zgodovini, meji med lastno prakso in arhivskim delom, fotografiji kot umetnost in še marsikaj.

Sondiranje Intervju s Petrom Koštrunom in Petrom Rauchom Nataša Ilec

Fotografa Peter Rauch in Peter Koštrun sta se avgusta 2015 v sklopu festivala Celje FOKUS prvič skupaj predstavila v vlogi kuratorjev. Na razstavi, ki sta jo poimenovala *Sondiranje*, sta na ogled postavila zbirko fotografij tujih, anonimnih in nepoznanih

avtorjev. Zbirka je sestavljena iz artefaktov, ki sta jih avtorja skozi leta nabirala v svojih arhivih ter jih ob povabilu na sodelovanje izbrala na podlagi fascinacije. Vse fotografije so svojčas služile neki funkciji: reklamni, družinski, propagandni, umetniški ali kakšni drugi. Avtorja sta z razstavo izpostavila alternativne možnosti branja takih podob, ki so morda zaradi pretečenega časa, morda zaradi manjka podpisa ali le zaradi načina predstavitve izvzete iz prvotnega konteksta. Njuna predpostavka je bila, da je možno z angažmajem gledalca razbiti dolgočasne, enoznačno etablirane načine razumevanja fotografskega gradiva. K sodelovanju sta povabila tudi gostujoče avtorje in zbiratelje.

Potrebujemo več dokumentarizma in potrebujemo več kot le dokumentarizem Intervju z umetnostnim zgodovinarjem Stevom Edwardsom Andreia Alves de Oliveira Prevedel Jaka Andrej Vojevec

Steve Edwards predava zgodovino in teorijo fotografije. Samega sebe ognjevito opisuje kot »radikalca po poreklu iz delavskega razreda«, »post-trockista« in »socialnega feminista«, ki bere »Marxa in še več Marxa«. Srečala sva se leta 2016 v Lizboni na akademski konferenci o *Fotografiji in levici (Photography and the Left)*, kamor so ga povabili kot enega ključnih govorcev. V svojem prispevku je Edwards pretresel spremembe v odnosu med levico in dokumentarnim gibanjem v Veliki Britaniji od sedemdesetih let do danes. Zagovarjal je tezo, da je dokumentarizem tesno prepleten z vprašanjem družbenih razredov. Intervju sva opravila na Birkbecku Univerze v Londonu, ki se ji je v začetku akademskega leta pridružil kot profesor. V njem se vračava h glavnim temam njegovega govora, ki je bil v mnogo pogledih navdihujoč in zelo poučen.

Kot okvir in sidrno točko razprave sva uporabila dva termina – fotografija in levica. V pogovoru se ukvarjava z Edwardsovo

Chinar Shah, 2011, 100% akril, 100x100cm, 2011

Chinar Shah je umetnica, ki poučuje na Srishti Institute of Art, Design and Technology v Bangaloru, kjer je tudi vodja podiplomskega programa za fotografijo. . Chinar je pridobila magisterij prve stopnje iz literature ter magisterij iz fotografije na Nacionalnem inštitutu za dizajn, Ahmedabad, Indija. Svoje delo je razstavljala v Indiji in tujini. Nekatera njena novejša dela so bila razstavljena v galeriji Tate Liverpool, na Birmingham Photo Festivalu in Art Bengaluru ter na *Material Light* – spremljevalni razstavi bienala Kochi. Je sourednica knjige *Photography in India: From Archives to Contemporary Practice* (Bloomsbury, v tisku). Chinar je nedavno prejela prestižno štipendijo Fundacije Inlaks Shivdasani za dokončanje dolgoletnega projekta *The Real Taste of India*.

Iza Pevec, 2011, 100% akril, 100x100cm, 2011

Iza Pevec (1987) je končala študij umetnostne zgodovine in primerjalne književnosti. Že dlje piše o umetnosti in kulturi, bila je sodelavka Radia Študent, od leta 2014 pa je tudi honorarna sodelavka Radia Ars. Kot mlada kuratorka je sodelovala v projektu galerije Škuc ZAGON in programu Centra in Galerije P74 *Inkubator za mlade kustose*. Od leta 2013 sodeluje tudi z revijo Fotografija.

Miha Colner, 2011, 100% akril, 100x100cm, 2011

Miha Colner (1978) je umetnostni zgodovinar, ki deluje kot kustos in programski koordinator pri Mednarodnemu grafičnemu likovnemu centru (MGLC) / Ustvarjalnem centru Švicarija v Ljubljani. Prav tako pa je aktiven kot publicist, specializiran za področja fotografije, grafike, gibljive slike in različnih oblik (novo) medijske umetnosti, in občasni predavatelj. Med leti 2006-2016 je bil kustos pri Photonu - Centru za sodobno fotografijo v Ljubljani. Od leta 2005 objavlja članke v časopisih, revijah, strokovnih publikacijah in na lastnem blogu. Živi in deluje v Ljubljani. http://mihacolner.com http://www.mglc-lj.si

Steve Edwards je profesor za zgodovino in teorijo fotografije na Birkbecku Univerze v Londonu. Med drugim je objavil naslednje publikacije: *The Making of English Photography, Allegories* (2006); *Photography: A Very Short Introduction* (2006); in *Martha Rosler the Bowery in Two Inadequate Descriptive Systems* (2012). Je član uredniškega odbora *Oxford Art Journal*; *Historical Materialism: Research in Critical Marxism*; in knjižne zbirke *Historical Materialism*, pa tudi organizator večletnega raziskovalnega seminarja Marksizem v kulturi na Univerzi v Londonu. Trenutno dela na dveh projektih: prvi je knjiga o dagerotipijah in kapitalističnem subjektu v Veliki Britaniji sredi 19. stoletja, drugi pa projekt o radikalni estetiki v angleškem jeziku v sedemdesetih letih Glej: https://www.fotomuseum.ch/en/explore/still-searching/series/31235_the_fire_last_time_documentary_and_politics_in_1970s_britain

Andreia Alves de Oliveira je umetniška fotografinja, raziskovalka in predavateljica iz Londona. Ima doktorat (2014) in magisterij (2009) iz fotografskih študijev na Univerzi v Westminsteru. Je gostujoča predavateljica fotografije na Univerzi v Birmingham Cityju. Pred tem je študirala pravo in delala kot odvetnica. Andreia se v praksi in raziskovanju ukvarja s pojmom umetniškega raziskovanja pa tudi s teorijo fotografije in s teorijami reprezentacije v povezavi s koncepti prostora in vsakdana. www.andreiaoliveira.net

Steve Edwards, 2011, 100% akril, 100x100cm, 2011

Witold Kanicki (1979) je umetnostni zgodovinar, asistent na oddelku za umetnostno vzgojo na Umetniški univerzi v Poznanu in gostujoči predavatelj na Umetniški univerzi v Zürichu v Švici. Pred tem je delal kot neodvisni kurator in kritik. Letos mu je založba Slowo/Obraz, terytoria objavila doktorsko disertacijo (*Ujemny biegun fotografii*). V znanstvenih revijah in katalogih

politično izobrazbo, z nastopom ključnega obdobja vizualne teorije v sedemdesetih letih in s spremembami v politični vizualni praksi, ki so temu sledile, vse do statusa, ki ga zaseda v današnji neoliberalni družbi ter oblike in intelektualno podlago sodobnega odpora proti njej. V pogovoru se osredotočava na britanski kontekst, vendar se ob tem povsem zavedava, da gre zgolj za primer, za eno med mnogimi globalnimi manifestacijami dokumentarne fotografije. In z intervjujem, objavljenim v reviji, kot je Membrana, ki nagovarja globalno bralstvo, skušava stopiti v dialog prav s temi manifestacijami.

Iza Pevec, 2011, 100% akril, 100x100cm, 2011

Fotografija na robu
Intervju s Simonom Mennerjem
Iza Pevec
Prevedel Jaka Andrej Vojevec

Iza Pevec, 2011, 100% akril, 100x100cm, 2011

Fotografa Simona Mennerja vse manj in manj zanima ustvarjanje novih fotografij, v svoji praksi se že dlje posveča predvsem razmisleku o tem mediju – zanima ga, s čim so pogojeni načini razumevanja podobe, v kakšnih funkcijah se ta lahko znajde in kako jih izpolnjuje. Našo vero v verodostojnost in resnicoljubnost fotografije je pod vprašaj postavil s serijo *Kamuflaža (Camouflage)*, ki prikazuje snajperje, skrite v naravi. Snajperji seveda niso zares prikazani – na fotografiji na neki način so in niso, saj jih je v veliki večini primerov nemogoče videti, kar pa ni preprečilo internetnemu občinstvu, da jih v maniri »Kje je Waldo« ne bi zagnano iskalo in vedno znova »uzrlo«. V sklopu del *Nadzorni ustroj (Surveillance Complex)* izpostavi drugi vidik fotografije – fotografije arhiva STASI so potencialno dokazno gradivo, in njihova . V zadnjem času pa Simon Menner predvsem obsesivno zbira in analizira propagandno gradivo ISIS, ki ga v tej analizi razkosa, razdrobi na podrobnosti kot so geste, brada ali objemi in s tem pokaže na pogosto absurdne načine grajenja propagandne naracije. Mennerjevi projekti so raznoliki, a se vrtijo

predvsem okoli (ne)moči fotografije. Pogovor sva zato začela z vprašanjem vloge umetnika v današnjem svetu.

Witold Kanicki, 2011, 100% akril, 100x100cm, 2011

Wundercamera Obscura
Witold Kanicki
Prevedel Jaka Andrej Vojevec

Arhivi, bogati v zbirkah fotografij

Arhivi, bogati v zbirkah fotografij devetnajstega stoletja, vsebujejo številne primere del, ki se ukvarjajo s telesnimi anomalijami. Informacije o takšnih slikah so bile redno objavljene v dnevnem tisku, v katerem so bile bralci obveščeni o ateljelijh fotografij, ki so ovekovečeli raznolike »pošastnosti«. Čeprav se zdi, da so bile take slike posnete izključno za znanstvene namene, nam številni in raznoliki konteksti njihove uporabe omogočajo povezavo z veliko starejšo tradicijo gledanja in zbiranja vizualnih kuriozitet. Ob upoštevanju zgornjih dejstev članek sooča priljubljene navade fotografiranja kuriozitet v 19. stoletju z muzejsko prakso in tradicijo kabinetov čudes ("Wunderkammer"). Prostor fotografije lahko nadomesti razstavni prostor, medtem ko želja po gledanju vseh vrst popačenosti in kultura radovednosti določita povezavo med nekdanjimi muzejskimi obiskovalci in prejemniki fotografij.

Iza Pevec, 2011, 100% akril, 100x100cm, 2011

Ključne besede: fotografski arhiv, kabinet čudes, curios, muzej v 19 stoletju, zbirateljstvo

razstav ter revijah o sodobni umetnosti in fotografiji je objavil prek 50 člankov. Sodeloval je tudi na številnih konferencah (med drugimi: *2nd International Conference in Photography and Theory*, Ayia Napa, 2012, Ciper; *3rd International Conference in Photography and Theory*, Nicosia, Ciper, 2014; *Photography and the LEFT*, Lizbona, 2016, Portugal; *Faktizität und Gebrauch früher Fotografie*, Rim 2017). Zanimajo ga zgodovina in teorija fotografije, sodobne umetnosti, nove muzeologije in kuratorstvo.

Michelle Proksell, 2011, 100% akril, 100x100cm, 2011

Michelle Proksell končuje raziskovalni magisterij na Univerzi v Maastrichtu na Nizozemskem, oddelku za sociologijo na področju kulture umetnosti, znanosti in tehnologije. Fotografirala je različne pokrajine, režirana okolja, izvajala projekte eksperimentalne glasbe in performativne umetnosti, kurirala razstave in zbirala vsakodnevne fotografije iz ZDA in Kitajske. Je ustanoviteljica Netize.net – arhiva dokumentiranja umetnosti in tehnologije na Kitajskem – nedavno je začela preučevati ustvarjalni, družbeni in fenomenološki vidik virtualne resničnosti.

Gabriele de Seta, 2011, 100% akril, 100x100cm, 2011

Gabriele de Seta je doktoriral na oddelku za sociologijo na Hongkongški politehniški univerzi in je trenutno postdoktorski raziskovalec na Inštitutu za etnologijo, Academia Sinica v Taipeiu na Tajvanu. Njegovo raziskovalno delo temelji na etnografskem vidiku različnih prostorov in se osredotoča na prakse digitalnih medijev in vsakodnevne ustvarjalnosti v kitajsko govorečem prostoru. Zanima ga tudi eksperimentalna glasba, spletna umetnost in kolaborativni presek antropologije in umetnostnih praks. Več informacij na: http://paranom.asia.